

En generalistuddannelse med bredde og dybde

Politikpapir om socialrådgiveruddannelsen.

*”Alle ved, at socialrådgivere er uundværlige når sociale problemer skal opda-
ges, forebygges, løses – og debatteres”*

Det er visionen for socialrådgiverprofessionen, som den er formuleret i Dansk Socialrådgiverforenings (DS) professionsstrategi. Professionens kerne er socialrådgivergrunduddannelsen. En grunduddannelse, der også i fremtiden skal være en generalistuddannelse med bredde og dybde, for at de færdiguddannede socialrådgivere har den viden, de færdigheder, og de kompetencer, der gør, at visionen kan indfries.

Socialrådgiveruddannelsen skal udvikles og styrkes

I de senere år er der sket en stor udvikling i det danske velfærdssamfund og på socialrådgivernes beskæftigelsesfelt. Anbringelsesreformen, opgave- og strukturreformen, der trådte i kraft den 1. januar 2007, kvalitetsreformen, der i den kommende tid vil blive omsat til mere konkrete lovforslag m.v. vil betyde, at socialrådgiverne skal kunne varetage nye jobfunktioner på både nye og gamle arbejdsområder. Og stadigt flere socialrådgivere ansættes i den private sektor, enten i (egne) konsulent- og vikarbureauer eller i virksomheder.

Også uddannelsessektoren gennemgår i disse år store reformer. Med en ny fælles lovgivning for erhvervs-akademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser, nye institutionsstrukturer med professions-højskoler og erhvervsakademier m.v. Reformen, der skal gøre hele uddannelsessystemet mere fleksibelt og understøtte den generelle samfundsudvikling.

Udviklingen i samfundet omkring os – i velfærdsstaten – og de krav der stilles til socialrådgiverne, nødvendiggør, at socialrådgiveruddannelsen udvikles i takt hermed. Og at det sker på en måde, så de muligheder, der opstår som følge af udviklingen i uddannelsessektoren, udnyttes og styrker uddannelsen.

En uddannelse med kernefaglighed og progression

I 2002 blev socialrådgiveruddannelsen revideret og blev samtidig en professionsbacheloruddannelse. Socialt arbejde blev gjort til uddannelsens kerne, som de øvrige fagområ-

der støtter op om gennem et progressivt uddannelsesforløb. Professionens kernefaglighed blev derved tydelig og central i uddannelsen.

Denne udvikling er en styrke for uddannelsen. Den skarpe modulopbygning af uddannelsessystemet og mulighederne for at stige af og på professionsbacheloruddannelser kan få en særdeles negativ betydning for kernefagligheden og progressionen – og derved for uddannelsen og professionens grundlag.

Praksis er uddannelsens omdrejningspunkt

Socialrådgiveruddannelsen har – og skal have – et højt teoretisk niveau, som giver basis for faglig refleksion. Den teoretiske ballast, der opnås gennem uddannelsen, er en forudsætning for, at socialrådgivere kan udføre socialt arbejde af høj kvalitet. Men det teoretiske indhold i uddannelsen skal være bundet op på praksis.

Praksis er omdrejningspunktet i en praksisrettet uddannelse som socialrådgiveruddannelsen, og praktikken er et helt centralt element i uddannelsen. Og der er behov for mere praktik, og ikke mindst bedre praktik.

Vi har i en årrække oplevet, at det ikke har været muligt at finde et tilstrækkeligt antal praktikpladser; hverken til praksisstudiet eller uddannelsespraktikken. Dette skyldes ikke blot opgave- og strukturreformen, men har været et problem i en længere årrække, hvilket også blev understreget i evalueringsrapporten i 2001.

Alle studerende skal sikres relevante praktikforløb af høj kvalitet. Det er vigtigt at understrege, at praktikforløbene på socialrådgiveruddannelsen er og skal være studiepraktikker med rum og tid til teoretisk refleksion over praksis. De studerende indgår ikke i normeringen, og må under ingen omstændigheder betragtes som billig/gratis arbejdskraft. De studerende har i uddannelsespraktikken krav på kvalificeret vejledning fra en uddannet socialrådgiver, der desuden bør have en praktik-vejlederuddannelse. Det er praktikinstitutionernes opgave, at sikre dette.

En udviklingsbaseret generalistuddannelse med bredde og dybde

Socialrådgiver-grunduddannelsen skal være en professions- og udviklingsbaseret generalistuddannelse. Undervisningen skal bygge på et tæt samspil mellem praksisviden, professionsviden og forskningsviden.

De studerende skal i grunduddannelsen opnå bred og generel viden, færdigheder og kompetencer indenfor socialt arbejde. De generelle kompetencer er en nødvendighed for, at opdage, forebygge og løse specifikke og komplicerede sociale problemstillinger.

Men de studerende skal have mulighed for, i løbet af grunduddannelsen, at fordybe sig i særlige områder efter interesse. Fordybelsen skal kunne ske via temakurser, fordybelseskurser, praktik og det afsluttende bachelorprojekt. En egentlig specialisering indenfor særlige områder må ske i målrettede kurser, praksiserfaring og efter- og videreuddannelse. Grunduddannelsen skal gøre de studerende klar til dette.

Professionshøjskolernes videncentre skal udnyttes langt bedre, end det har været tilfældet i CVU'erne¹. Ved at styrke videncentrene, og ved at gøre dem til omdrejningspunkt for faglig udvikling, kan der i arbejdet inddrages studerende, praktikere, undervisere og forskere og eventuelt brugere i udviklingsarbejdet.

Det kan sikre sammenhængen mellem uddannelse og praksis, det kan sikre at alle tre vidensbegreber (forskningsviden, professionsviden og praksisviden) indgår i udviklingsarbejdet, og det kan medvirke til, at de studerende får et mere indgående kendskab til praksis, eventuelt i en fordybelsesproces.

Styrkelse af den tværfaglige dimension – med respekt for kernefagligheden

Det stigende politiske fokus på forebyggende arbejde kræver tværfagligt og tværsektorielt samarbejde – og ofte med en socialrådgiver i en koordinerende rolle. Socialrådgiveruddannelsen skal styrkes i den henseende, særligt ved at udnytte de nye professionshøjskole-rammer til at styrke den tværfaglige dimension.

En styrkelse af den tværfaglige dimension kan blandt andet ske ved, at der lægges vægt på tværfaglige moduler, at de studerende får mulighed for tværfagligt feltarbejde, og for at studerende fra forskellige uddannelsesretninger kan skrive fælles bachelorprojekter. Men en styrkelse af den tværfaglige dimension må ikke ske på bekostning af uddannelsen – det må ikke ske på bekostning af kernefagligheden.

Kvalitetsudvikling, brugerdreven innovation og evaluering

I 2001 kritiserede aftagerne, at uddannelsen ikke rustede de nyuddannede socialrådgivere tilstrækkeligt til, at arbejde i en politisk styret organisation. Mål- og rammestyring, dokumentation, evalueringer m.v. er udpræget indenfor flertallet af socialrådgiveres arbejdsområder og -funktioner. Som det ser ud i eks. kommunerne er mængden af dokumentationskrav, effektmålinger m.v. en u hensigtsmæssig stor byrde for bl.a. socialrådgiverne, der gør at socialrådgiverne føler, at der er mistillid til dem fra politisk hold, og der gør, at socialrådgiverne bruger op i mod 80% af deres tid på bureaukrati – og ikke på brugerne.

¹ CVU: Center for Videregående Uddannelse. Alle CVU'er indgår per 1. januar 2008 i en af de nye professionshøjskoler, der overtager udbuddet af de mellemlange videregående uddannelser.

Men brugt rigtigt og i rimelige mængder, kan dokumentation, effektmåling og evaluering bruges til at kvalitetssikre og kvalitets-udvikle det sociale arbejde. Ved at undervise de socialrådgiverstuderende i mål- og rammestyringspraksis, dokumentationspraksis og evalueringspraksis, kan det styrke socialrådgiverne i forhold til at skulle arbejde i en politisk styret organisation. Og det kan styrke socialrådgivernes kompetencer i forhold til kvalitetsmåling, -sikring og udvikling.